

Fågelholkar

Att bygga holkar

Att tillverka en fågelholk är inte så svårt och man kan bygga holkar åt en mängd olika fågelarter, allt från mesar och starar till större fåglar som ugglor och storskrakar m.fl. Vilken fågel som kommer att bosätta sig i holken beror på holkens utseende, storlek och ingångshålets utformning och diameter. Även placering och val av biotop har stor betydelse. Specifika arters krav finns att söka i boken "Holkliv" av Nicklas Aronsson och motsvarande litteratur.

Att köpa holkar

Om man inte själv vill bygga sina holkar så finns det många ställen att köpa dom på. I handeln är holkar för mindre fåglar det mest vanliga. Men man måste se upp, det finns välgjorda holkar men också det motsatta tyvärr. Det är bra att vara lite kritisk och påläst innan man lägger ut pengar på en holk. Önskar man en holk för större fåglar eller specialholkar för t.ex. tornseglare och trädkrypare måste man vända sig till speciella affärer som t.ex. Naturbokhandeln, eller till en fågelförening. De flesta fågelföreningar har holkar av de flesta modeller att sälja och då får man som regel prisvärda holkar av god kvalitet avsedda för de fåglar man önskar ge en bostad.

Vanliga frågor om holkar

När kan man sätta upp holkar?

Alltid. Holkar kommer till nytta även under vintern. Mesar med flera övernattar gärna i holkar och får ett gott skydd mot väta, kyla och predatorer. Bor man intill en skog är det inte ovanligt att sparvugglan nyttjar lite större holkar till skafferi, men de har ofta lite större krav för att häcka i en holk.

Behöver man städa holken?

För fåglarnas skull är det inte nödvändigt att städa varje år, det räcker om du tömmer den vartannat år. I bomaterialet kan finnas loppor, lusflugor och löss. Forskningen om hur det påverkar fåglarna är inte entydig men troligen har det ingen påverkan. Hur som helst, holken mår bra av att städas på hösten. Dessutom är det intressant att se vilken art som har häckat och med vilket resultat.

Obs. Tänk på god hygien vid städning av holkar och fågelbord.

Vad skall det vara för virke till en holk?

Det man har hemma och som håller måttet, men använd aldrig tryckimpregnerat virke. Ju tjockare brädor desto bättre, mellan 20 till 30 mm är att rekommendera. Brädor över 25 mm tjocka tar sig den större hackspetten inte igenom i första taget. Djupa ingångshål försvårar även för andra predatorer att komma åt fågelungar och ägg.

Ska man måla holken?

Det finns delade meningar om detta, vissa säger att holkarna absolut inte ska målas. Det har dock visat sig att det spelar ingen roll om holken är målad eller inte. Holken ska enbart målas utvändigt. En omålad holk får med tiden en vacker grå ton, Detta kan påskyndas om holken behandlas med järnvitriol som också har ett visst impregnerande verkan.

Ska man ha sittpinne på holkarna?

Nej, en sittpinne är inte till någon nytta för fåglarna, möjligtvis för predatorer.

Kommer fågelungarna upp till ingångshålet om insidan är slät?

När ungarna är stora nog att lämna holken tar de sig utan besvär upp till hålet. Det kan till och med vara en nackdel om det är för lätt att komma ut. Då kan företagsamma fågelungar klättra upp och ta sig ut innan de är förberedda för den stora världen.

När det gäller holkar till "borymmare" som t.ex. storskrake och knipa är det där emot bra om ungarna lätt kan ta sig upp till hålet.

Spelar det någon roll var ingångshålet är placerat?

Inte i sidled, men i höjdd. Det är bra om det är ett ordentligt avstånd mellan bobalen och ingångshålet så att predatorer inte når ägg och ungar utifrån och att ungarna inte tar sig ut allt för lätt. Man skall också tänka på att fåglarna oftast inte rensar holken utan bygger en ny bobale ovanpå förra årets. Ännu en anledning att rensa holken varje höst.

Men hålet får heller inte sitta så högt att det överskjutande och sluttande taket förhindrar fri inflygning.

I vilket väderstreck skall holken placeras?

Åt det håll som du lättast kan studera den. Med andra ord det spelar ingen roll. Fritt placerade holkar utsätts inte för någon högre värme under häckningstiden på försommaren. Det finns undantag, placera inte holkar på en södervägg som exponeras av solen under flera timmar, eller på andra skyddade platser som man vet blir uppvärmda även på försommaren.

Hur högt skall man placera holken?

Oftast har det inte så stor betydelse eftersom katter och ekorrar kan klättra. Det är enklare att placera holken lågt så man når den med en kort lätt stege eller till och med från marken. Vissa fåglar föredrar holkar som sitter lite högre (t ex. staren) och andra har inget emot att den sitter bara någon halvmeter ovanför marken (t ex. entitan).

Enklast är att hänga upp holken så den kan hakas loss med en krokförsedd stav. Ingen fallrisk från stege och ingen ohyra eller skräp i ögonen vid rensning.

Var får jag sätta upp holkar?

Utanför din egen tomt skall du alltid fråga markägaren om lov. Spikar kan förstöra både motorsågskedjor och sågklingor på brädgården och åsamka stora kostnader. Även järntråd runt stammen kan med tiden skada trädet om tråden inte byts ut med några års mellanrum. Sätt upp holken i redan döda träd eller träd som med säkerhet inte kommer till sågverket.